

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

08

Ročník XIX.
august
2025

LETNÁ KULTÚRA SPOJILA HISTÓRIU S MODERNÝMI TRENDMI

Strana 4 - 5

SAMOSPRÁVA

Začala sa rekonštrukcia mosta pri malej železničnej stanici.

Strana 2

POZÝVAME

367. Radvanský jarmok sa blíži.

Strana 8

INFORMUJEME

Nadchádzajúce podujatia prinesú dopravné obmedzenia.

Strana 10

Začali sa prípravné práce na vybudovaní nového mosta pri malej železničnej stanici

Na základe výsledkov diagnostiky a nepriaznivého statického posúdenia uzavrelo mesto pred niekoľkými rokmi pre automobilovú dopravu betónový most nachádzajúci sa pri malej železničnej stanici. Následne začalo podnikat' kroky smerujúce k vypracovaniu projektovej dokumentácie a hľadaniu finančných zdrojov na jeho kompletnú rekonštrukciu. Vysúťažený zhotoviteľ si v závere júla 2025 prevzal stavenisko a začal s prípravnými prácami na vybudovaní nového 36 metrov dlhého a 8 metrov širokého oceľového promenádneho mosta. Po dokončení bude slúžiť prioritne pre peších a cyklistov.

Existujúci betónový most pri malej železničnej stanici bol dokončený v roku 1963. Viac ako 60-ročný most v nevyhovujúcom stave nahradí nový bezpečný most spĺňajúci všetky technické normy. Keďže sa nachádza v pamiatkovej rezervácii, vypracovanie projektovej dokumentácie na nový most prepájajúci centrum mesta s malou železničnou stanicou bolo sledované pamiatkarmi, ako aj Slovenským vodohospodárskym podnikom.

Nový verejný priestor

„Most bude po rekonštrukcii rovnako široký, ale pre odporúčania Slovenského vodohospodárskeho podniku bude mať nový tvar, aby jeho konštrukcia nezachytávala nánosy a naplaveniny v prípade vysokej hladiny Hrona. Na výstavbu nového mosta sa nám podarilo získať nenávratný finančný príspevok z európskych štrukturálnych fondov z Programu Slovensko vo výške 1,265 mil. eur, pričom stavebné práce predstavujú 1,1 mil. eur a zo zvyšku je financovaná projektová dokumentácia, stavebný dozor, dopravné značenie i nepriame výdavky. Hoci bude most slúžiť len pre peších a cyklistov, v prípade mimoriadnych situácií bude môcť byť otvorený aj pre záchranné zložky. Žiadame obyvateľov o trpezlivosť počas stavebných prác. Výsledkom bude ďalší bezpečný most a verejný priestor v našom meste, ktorý bude dotvorený mobi-

Odstraňovanie zábradlia na moste pri malej železničnej stanici.

Foto: MŠÚ BB

vo drviť a vyberať betónové časti z Hrona von. Následne pristúpime k zosilneniu spodnej stavby mikropilotmi, potom začneme budovať opory a klásť oceľovú konštrukciu. Veľký žeriav ju bude osádzať a zavetrovať už nad riekou Hron. Následne sa bude robiť betónová konštrukcia, rímsy, izolácie mostov a asfaltová konštrukcia vozovky,“ dopĺňa riaditeľka spoločnosti SMS a. s. Eva Fízeľová.

Most je uzavretý

Aktuálne je most kvôli prácam uzavretý, keďže ide o aktívne stavenisko s rizikom úrazu. Obchádzková

trasa pre cestujúcich, peších a cyklistov vedie v smere od malej železničnej stanice chodníkom popri Hrone na ul. 9. mája, k podchodom na Štefánikovom nábreží, s možnosťou pokračovania na Kapitúlskú ulicu. Cestujúci, peší a cyklisti prichádzajúci z Námestia SNP Národnou ulicou môžu prejsť napr. Štefánikovým nábrežím popred ZUŠ J. Čikera. Podchodom a cez most na Ul. 9. mája sa dostanú k malej železničnej stanici. Pripomínáme, že parkovacia plocha nachádzajúca sa bezprostredne pod malou železničnou stanicou je pre motoristov uzavretá a nie je na nej možné parkovať. Priestor slúži vysúťaženému zhotoviteľovi ako zázemie pre stavbu. Počas búracích prác a výstavby nového mosta tiež nie je možné splavovať riekou Hron v tejto lokalite.

Z. Marhefková

Otázka pre čitateľov

V júlovom vydaní Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na súťažnú otázku: O koľko by sa podľa odborných analýz mohla zvýšiť priemerná teplota v Banskej Bystrici do roku 2030? Správna odpoveď je **o 1,5 °C**. Všetkým čitateľom, ktorí sa do súťaže zapojili, ďakujeme. Víťazmi sa stávajú **pani Magdaléna Nemčoková** a **pani Lenka Turčinová**. Vyhercom gratulujeme, ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii novín na mestskom úrade. V súťaži pokračujeme. Tento mesiac sa vás pýtame: **Ako sa volá zvon v Petermanovej veži, ktorý sa rozozvučal počas Dní mestskej kultúry?**

- A) Tomáš
- B) Generál
- C) Bystričan

Odpovede nám môžete posilať do 22. septembra 2025 na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, ako aj na e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Informácie z mestského úradu

01. Upozornenie na zákaz vstupu na stavenisko

Zhotoviteľ stavby R1 Banská Bystrica – Slovenská Ľupča vyzýva na rešpektovanie zákazu vstupu na stavenisko pri aktuálnych prácach v Šalkovej. Napriek riadne označenému vstupu na stavenisko dochádza v smere od priemyselného parku pri MAKITE až po križovatku v Šalkovej zo strany chodcov a cyklistov nepretržite k nerešpektovaniu tohto zákazu. Ide o aktívne stavenisko s pohybom techniky, preto je rešpektovanie zákazu nevyhnutné pre bezpečnosť obyvateľov aj pre plynulý chod výstavby.

Kancelária primátora

02. Protipožiarne kontroly vo viacerých mestských častiach

Počas mesiacov september až november 2025 budú realizované v mestských častiach Kremnička, Iľiaš, Rudlová, Sásová, Uhlisko a Majer preventívne protipožiarne kontroly v rodinných domoch. Mesto týmto krokom reaguje na zákonnú povinnosť, ale predovšetkým na potrebu ochrániť zdravie, životy a majetok obyvateľov. Kontroly sa budú týkať domov vo vlastníctve alebo užívaní fyzických osôb a vykonávať ich budú členovia kontrolnej skupiny písomne poverení primátorom mesta. Ich úlohou bude preveriť technický stav priestorov, v ktorých hrozí zvýšené riziko vzniku požiaru – pôjde najmä o suterény, pivnice, povaly, vykurovacie telesá, komíny či garáže. Obytné miestnosti nebudú predmetom kontroly. Cieľom týchto kontrol je včas odhaliť nedostatky, ktoré by mohli spôsobiť požiar a upozorniť obyvateľov na prípadné riziká. Mesto preto prosí všetkých obyvateľov dotknutých mestských častí, aby kontrolným skupinám umožnili vstup do nehnuteľnos-

ti a boli im pri prehliadke nápomocní. Ide o záujem nás všetkých – bezpečnosť našich domovov, susedstiev a celej komunity. Ak by niekto kontrolu bezdôvodne odmietol, členovia kontrolnej skupiny túto skutočnosť zaznamenajú.

Referát krízového riadenia

03. Dni zdravia a prevencie s Rooseveltkou v Európa SC

Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta pripravuje pre verejnosť dvojdnové podujatie Dni zdravia a prevencie, ktoré sa uskutoční 3. a 4. septembra 2025 v priestoroch obchodného centra Európa SC. Návštevníci si budú môcť vyskúšať prácu s operačným robotickým systémom, nechať si zmerať dôležité životné parametre, porozprávať sa s odborníkmi z rôznych oblastí medicíny, objaviť nové centrá a zoznámiť sa s víziami nemocnice budúcnosti. Podujatie je určené širokej verejnosti, vrátane žiakov základných škôl, ktorým chce nemocnica priblížiť význam zdravotníckych profesií.

FNsP F.D. Roosevelta Banská Bystrica

04. Pozvánka na mestské zastupiteľstvo

Primátor Ján Nosko zvolal na utorok 23. septembra 2025 18. zasadnutie Mestského zastupiteľstva v tomto volebnom období a na zasadnutie pozýva aj obyvateľov Banskej Bystrice. Celý program zasadnutia mestského zastupiteľstva bude zverejnený na webovom sídle www.banskabystrica.sk v sekcii Samospráva – Zasadnutia – Mestské zastupiteľstvo. Priamy prenos a záznam zasadnutia bude dostupný na portáli YouTube na kanáli TV ESO LIVE.

Kancelária primátora

05. Žiadosti o poskytnutie štipendia z fondu Andreja Hanzlíka na školský rok 2025/2026

Aj v školskom roku 2025/2026 sa môžu študenti stredných a vysokých škôl zo sociálne znevýhodneného prostredia uchádzať o poskytnutie štipendia zo Štipendijného fondu Andreja Hanzlíka. Podmienky poskytnutia

INFORMÁCIE Z MESTSKÉHO ÚRADU

AUGUST 2025

finančného príspevku upravuje Všeobecne záväzné nariadenie mesta Banská Bystrica č. 9/2009 o štipendijnom fonde Andreja Hanzlíka. Úplné znenie VZN, ako aj vzor Žiadosti o štipendium sú zverejnené na webovom sídle mesta Banská Bystrica. Žiadosť o štipendium spolu s prílohami je potrebné doručiť na Klientske centrum mestského úradu v termíne do 15. septembra 2025. Pri posudzovaní štipendia sa prihliada na finančnú náročnosť študijného odboru a sociálne a majetkové pomery žiadateľa.

Školský úrad, odd. školstva a mládeže

06. Zmeny otváracích hodín na pošte

S účinnosťou od 1.9.2025 dochádza na viacerých pobočkách Slovenskej pošty v Banskej Bystrici k zmene otváracích hodín pre verejnosť nasledovne:

Pošta Banská Bystrica 1:

Pondelok: 07:00 – 19:00 hod.

Utorok: 07:00 – 19:00 hod.

Streda: 07:00 – 19:00 hod.

Štvrtok: 07:00 – 19:00 hod.

Piatok: 07:00 – 19:00 hod.

Sobota: 08:00 – 12:00 hod.

Nedeľa: ZATVORENÉ

Pošta B. Bystrica 4, B. Bystrica 5, B. Bystrica 9, B. Bystrica 11:

Pondelok: 08:00 – 18:00 hod.

Utorok: 08:00 – 18:00 hod.

Streda: 08:00 – 19:00 hod.

Štvrtok: 08:00 – 18:00 hod.

Piatok: 08:00 – 18:00 hod.

Sobota: ZATVORENÉ

Nedeľa: ZATVORENÉ

Kancelária primátora

7. Od septembra platí nový režim

Klientske centrum, matričný úrad a ohlasovňa pobytu Mestského úradu Banská Bystrica pracujú od 1. 9. 2025 v pôvodných otváracích hodinách. Klientske centrum bude verejnosti k dispozícii v pondelky, utorok a štvrtky od 7:30 do 15:30 hod., v stredu od 7:30 do 17:00 hod. a v piatky od 7:30 do 15:00 hod. Matričný úrad a ohlasovňa pobytu budú otvorené rovnako, len vo štvrtok budú mať nestránkový deň.

Klientske centrum, MsÚ BB

Letná kultúra spojila históriu s modernými trendmi

Letné mesiace priniesli do Banskej Bystrice atraktívnu a pestrú ponuku kultúrneho vyžitia, ktorá prekročila zaužívané rámce. Mesto ožilo tradičnými, no i inovatívnymi projektami a zážitkovými formátmi. Program bol mimoriadne bohatý a rozmanitý – od premiéry nového podujatia Svet na dosah cez obľúbené Sídľiskové večerníčky až po hudobno-vizuálne inštalácie a tanečné vystúpenia. Výrazným podujatím tohto kultúrneho leta boli Dni mestskej kultúry – veľkolepá oslava 770. výročia udelenia mestských práv, ktorá netradičným spôsobom oživila historické pamiatky a ukázala, že aj súčasné formy umenia môžu dobre fungovať v spojení s historickým dedičstvom mesta.

Svetelná inštalácia navodila dojem, že je fontána v plameňoch

Fotografie: M. J. JB

Dni mestskej kultúry zožali úspech

Na Slovensku sú veľmi populárnym žánrom takzvané dni mesta – podujatia, ktoré každoročne zaplňajú námestia hudbou, stánkami a kultúrnym programom. Banská Bystrica sa rozhodla pri oslavách svojho 770. výročia udelenia mestských privilégií priniesť okrem klasickej dramaturgie aj pridanú hodnotu. Oddelenie kultúry v spolupráci s oddelením cestovného ruchu pripravilo nový formát – Dni mestskej kultúry, ktorý dal viac priestoru zážitku, interakcii a originálnym umeleckým konceptom. „Naším cieľom je, aby počas Dní mestskej kultúry nešlo len o sériu koncertov a sprievodných aktivít na námestí, ale aby návštevníci mali pocit, že sú súčasťou príbehu mesta. Aby si odniesli zážitok, ktorý tu predtým nezažili, spoznali miesta, ktoré bežne obchádzajú, a zároveň pocítili hrdosť na to, že žijú práve v Banskej Bystrici. Tento rok sme v súvislosti s výročím udelenia mestských privilegií hľadali spôsoby, ako prepojiť históriu so súčasným umeleckým jazykom a ponúknuť niečo, čo má odvahu byť iné,“ hovorí Zuzana Kohútová z Kultúrneho centra Robotnícky dom. Centrum mesta ožilo viac ako päťdesiatimi programami v rôznych

lokalitách a inštitúciách. Na Námestí Štefana Moysesu vyrástlo industriálne stvárnenie kedysi stojacich hradieb, na Lazovnej ulici bola nainštalovaná replika mestskej brány a Vartovka vyslala do tmy symbolický svetelný signál. Lákadlom bola tiež pôsobivá svetelná inštalácia na fontáne na Námestí SNP, ktorá kombináciou vody a osvetlenia navodila efekt blšiacich plameňov. „Chceli sme priniesť niečo, čo vyčnieva a pritom prirodzene komunikuje s históriou Banskej Bystrice. Myšlienka horiacej fontány vznikla ako kontrast – voda, ktorá evokuje oheň, odkazuje na ničivé požiare, ktoré v minulosti zasiahli mesto,“ vysvetľuje Oliver Kuklovský z Kultúrneho centra Robotnícky dom. Zvlášť veľký úspech u návštevníkov mala sprístupnená Petermanova veža. Každý chcel nazrieť do priestorov, okolo

ktorých denne prechádza, no bežne zostávajú pre verejnosť uzavreté. Lešenie znázorňujúce niekdajšie mestské hradby viedlo návštevníkov až k vstupu do veže, kde si mohli pozrieť víťazné návrhy ideovej súťaže na jej obnovu a na obrazovke aj virtuálnu prehliadku celého objektu s tromi vzácnymi zvonmi. V piatok popoludní sa rozozvučal zvon Generál, jeden z najťažších na Slovensku, ktorý inak zvoní iba párkrát do roka. Atmosféru doplnilo popoludňajšie vystúpenie mládežníckeho symfonického orchestra z partnerského mesta Charleston v Kostole Nanebovzatia Panny Márie. „Považujem za veľký úspech, že sa nám podarilo sprístupniť Petermanovu vežu a ukázať ľuďom nielen výhľad, ale aj zvon, ktorý je inak skrytý. To nie je len exponát, to je náš zvon, Banskobystričaniek a Banskobystričanov. A chceli sme, aby ho na chvíľu zažili ako svoj vlastný,“ doplnil Kuklovský. Dni mestskej kultúry ponúkli aj ďalšie spôsoby, ako objaviť mesto z netradičných uhlov. Stredoslovenská galéria sprístupnila svoju vežičku s výhľadom na areál mestského hradu, návštevníci sa mohli pozrieť z balkóna Matejovho domu a v Stredoslovenskom múzeu sa zoznámia s dejinami mestského opevnenia. V piatok podvečer sa Lazovná ulica stala dejiskom tanečného predstavenia Divadla Štúdio tanca pri pôsobivej replike mestskej brány, postavenej na pôvodnom mieste. Výstava Čo si mala byť Bystrica? v Centre nezávislej kultúry Záhrada bola ďalším z vrcholov podujatia. Predstavila nerealizované architektonické návrhy z 80. a 90. rokov, ktoré by v prípade realizácie zásadne zmenili tvár

Podujatie Svet na dosah roztancovalo centrum mesta

mesta. Komentované prehliadky s architektkou z odboru architekta mesta poskytli návštevníkom jedinečný pohľad na vízie, ktoré zostali iba na papieri.

Verejné priestranstvá sa menia na javiská

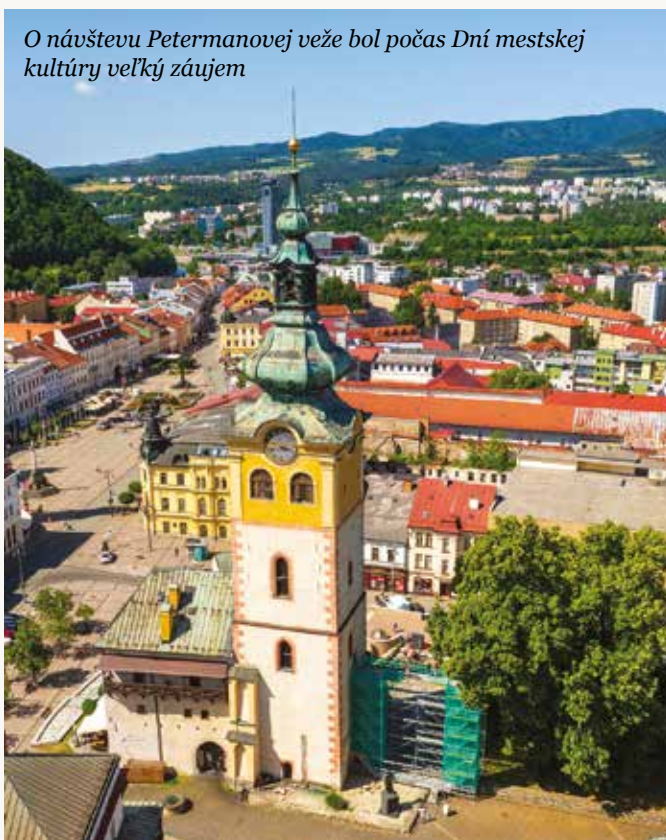
Leto je ideálny čas na to, aby kultúra nezostala zatvorená v sálach. Javiskami sa môžu stať rôzne verejné priestranstvá, čo otvára pracovníkom oddelenia kultúry omnoho širšie možnosti. Príkladom je séria letných podujatí s názvom Sídľiskové večerníčky, ktorá si za krátky čas získala veľa priaznivcov a oddelenie kultúry tento rok predstavenia rozšírilo aj do ďalších častí mesta. Čaro tohto formátu spočíva v tom, že deti netravia čas pred obrazovkou, rozprávku zažijú priamo v podaní divadelníkov pod oknami svojich domovov. Sídľiskové večerníčky tak nielen podporili kultúrne vyžitie rodín s deťmi, ale aj oživilo verejné priestranstvá a vniesli do nich atmosféru spoločného susedského stretnutia. Podujatia hostil aj Park pod pamätníkom SNP. Návštevníci si tu užili medzinárodnú nonverbálnu inscenáciu CIRCUS CARAVANA plnú humoru, akrobatických prvkov a zábavy, ale aj silného posolstva. Formát Hudba v korunách stromov zas priniesol nezvyčajné spojenie sláčikového kvarteta a vzdušnej akrobacie. Novinkou je tiež využitie vonkajšieho átria Domu kultúry na Námestí slobody. Hoci túto významnú stavbu čaká rekonštrukcia a aktuálne verejnosti neslúži, mesto s partnerom, Banskobystrickým samosprávnym krajom, objekt čistí, upravuje a zabezpečuje, aby nedochádzalo k jeho ďalšej degradácii. Aj vďaka tejto starostlivosti sa dalo v polovici augusta využiť átrium na konanie hudobno-tanečného podujatia, na ktorom zahrli dídžeji Rasta & Helfarinesa a Jureš Fallgrapp. Oddelenie

kultúry vyhodnotilo podujatie ako úspešné a hľadá ďalšie formáty pre tento zaujímavý priestor.

Svet na dosah

Úplnou novinkou tohto leta bolo podujatie Svet na dosah, ktoré má ambíciu každé dva roky priniesť atmosféru vybranej zahraničnej kultúry priamo do ulíc mesta. Premiéra patrila Latinskej Amerike a konala sa na Námestí SNP a v priestoroch Starej Tržnice. Popoludnie

O návštevu Petermanovej veže bol počas Dní mestskej kultúry veľký záujem

otvoril bubnový workshop, nasledovala výroba karnevalových členiek a tanečné lekcie venezuelského lektora Lee Sandovala Pereza. Pätnásobný majster sveta Noro Grofčík pridal energickú street dance choreografiu. Večer vyvrcholil dvojhodinovou latinsou s tridsiatkou účinkujúcich, ktorí preniesli divákov z kubánskych uličiek cez brazílske karnevaly až po moderné mestské rytmy.

Hudba v korunách stromov - vážnu hudbu doplnilo vystúpenie akrobatky

„Teší nás, že o workshopy bol veľký záujem, na Námestí Štefana Moysesu sa bubnovalo, tancovalo, tvorilo. Podujatie naozaj prinieslo do Banskej Bystrice kus Latinskej Ameriky. Budúci rok chceme počas leta opäť priniesť obľúbený projekt Voľné pódium a o 2 roky by sme ho zas radi prestriedali formátom Svet na dosah. Kolegovia už teraz majú nápad, do ktorej časti sveta nás preniesu, ale to ešte nebudem prezrádzať,“ dodáva Zuzana Kohútová.

Ľudia za oponou

Za všetkými týmito projektmi stojí tím kultúrnych pracovníkov mesta, ktorí ich tvoria od prvotného nápadu až po finálnu realizáciu a pri každom kroku musia myslieť na množstvo detailov. Nevyhnutným predpokladom pre úspech projektov je ale aj sieťovanie a kvalitná spolupráca s miestnymi inštitúciami a subjektmi. „V tíme máme novú generáciu mladých nadšencov, ktorí s rešpektom vnímajú tradíciu, no zároveň prinášajú svieže nápady a odvážne kultúrne programy, aké v Bystrici doposiaľ neboli. Práve táto kombinácia účty a odvahy vnáša do mesta novú energiu,“ zhodnotila vedúca oddelenia kultúry Lýdia Baranová. Aj vďaka tomuto prístupu sa podarilo pripraviť leto, ktoré ukázalo, že tradícia a moderné prístupy sa môžu dopĺňať a spoločne tvoriť pestrú a otvorenú kultúrnu scénu. Popri nových formátoch však v Banskej Bystrici stále žijú aj podujatia, ktoré majú pevné miesto v kalendári už celé generácie. Vôbec najstarším podujatím, ktoré je súčasťou Banskej Bystrice už neuveriteľné stáročia, je Radvanský jarmok. Len málo miest v Európe sa môže pochváliť tak dlhou tradíciou podujatia, ktoré si zachovalo svoj pôvodný charakter, no zároveň sa vie prispôsobiť súčasným trendom. Viac o 367. Radvanskom jarmoku sa dočítate v článku na strane 8.

B. Károlyová

Tím pracovníkov Kultúrneho centra Robotnícky dom horný rad zľava: K. Hulínová, Š. Havran, E. Virágová, spodný rad zľava: O. Kuklovský, Z. Kohútová, L. Baranová, I. Kolla

Poslanecké názory

Troch poslancov nasledujúcich podľa abecedného poradia sme požiadali o komentár k aktuálnej téme mesiaca, ktorou je moderná kultúra v meste. Druhou témou je stanovisko k stabilnej celoročnej téme, kde sme sa pýtali: „Čo považujete za priority vo vašom volebnom obvode?“

Mgr. Radovan Ocharovich

A Každé leto sa tešíme, keď sa v Bystrici stretne rodina zo Slovenska aj zo zahraničia. Spoločne prechádzame po Námestí SNP, sledujeme, čo sa deje, vnímame atmosféru mesta, ktoré v lete naozaj žije kultúrou. Tento rok k nezabudnuteľným zážitkom patrila noblesná prehliadka historických vozidiel so sprievodným koncertom Paper Moon Trio, energické vystúpenie The Legits Blast či večer plný tance a rytmov na Latino Show, ktorá priniesla kúsok Latinskej Ameriky priamo do srdca mesta. A to najlepšie nás ešte len čaká – Deň kroja, keď naše námestie zaplnia farby, spev a tradície, a Radvanský jarmok, ktorý je nielen o remeslách a dobrom programe, ale aj o stretnutiach s priateľmi a susedmi. Takto sa v Bystrici tradícia spája so súčasnosťou a vytvára chvíle, na ktoré sa spomína celý rok.

B Keď sa centrum mesta zaplní ľuďmi a kultúrnymi podujatiami, je radosť tu byť. Aby si tieto chvíle mohli užívať nielen obyvatelia, ale aj návštevníci, je dôležité, aby bolo centrum bezpečné, čisté a plné zelene. A takou Banská Bystrica je – a ešte viac bude. V roku 2026 nás čakajú rozsiahle rekonštrukcie miestnych ciest, ktoré zvýšia komfort a bezpečnosť pohybu a doplnia ich nové prehľadné zvislé a vodorovné dopravné značenia. Tie uľahčia orientáciu v uliciach centra a spravia verejný priestor otvorenejší a príjemnejší. Obyvatelia oceňujú aj rozvoj cyklotrás, ktoré umožňujú pohyb po meste rýchlo a bezpečne. Spoločne s úpravami verejných priestranstiev a udržiavaním poriadku to všetko prispieva k tomu, že centrum zostáva atraktívne pre život aj pre návštevy. Takto sa kultúrne leto spája s praktickými opatreniami, ktoré zvyšujú kvalitu života a robia z Banskej Bystrice nielen krásne, ale aj prehľadné a pohodlné mesto.

PhDr. Marcel Pecník

A Vnímam ho nielen z pozície diváka, ale aj ako jeden z tých, ktorí majú tú možnosť a časť zúčastňovať sa na jeho tvorbe. Určite je bohatý a pestrý. Obyvateľ i návštevník nášho mesta majú na výber v oblasti kultúry ročne stovky podujatí najrôznejších žánrov. Myslím si, že na to pozitívne vplyva prístup mesta a jeho predstaviteľov a pracovníkov k tvorbe a podpore kultúry, vrátane udržiavania obľúbených tradičných formátov. V meste máme vynikajúcu Základnú umeleckú školu J. Cíkera, aj niektoré súkromné „ZUŠky“, máme tu aj konzervatórium a aj etablovanú vysokú školu venujúcu sa výchove umelcov. Okrem toho máme množstvo súborov, skupín či inštitúcií (napr. opera či vedecká knižnica), a to aj v rámci neštátneho sektora, ktoré sa venujú kultúre a navyše sme neopomenuteľne aj mestom historických pamiatok. Do mozaiky prispieva určite aj podpora kultúry z pozície BBSK a tiež aj mnohé aktivity jeho organizácií, ako napr. Stredoslovenské múzeum, Stredoslovenské osvetové stredisko, Verejná knižnica M. Kováča, Stredoslovenská galéria, Hvezdáreň, Bábkové divadlo či Divadlo Štúdio tanca. Je tu aj mnoho ďalšieho potenciálu a verím, že sa bude len a len rozvíjať, pretože kultúra má v živote dôležitejšie miesto ako si možno stačíme alebo stíhame uvedomovať.

B Od roku 2010 som poslancom MsZ hlavne za okrajové časti mesta. Z toho najdôležitejšieho vyberám – na Uhlisku je to ustálenie, prípadne úprava nového systému organizácie dopravy a parkovania, kvalita ciest a chodníkov, čistota priestranstiev a revitalizácia hronského ramena Pod Rybou a jeho okolia. V Šalkovej – občianska vybavenosť (neprestal som bojovať napr. za zachovanie pobočky pošty), rozvoj kultúrneho a športového života, zachovanie MŠ, akútne riešenie kanalizácie, údržba koryt potokov a pod. V Senici bezpečnosť dopravy a chodcov, vytvorenie miesta pre ihrisko a vonkajšie aktivity a riešenie stavu prilahlej rómskej osady. V Majeri kvalita životného prostredia a ciest a zároveň aj zabezpečenie miesta pre stretávanie obyvateľov. Samozrejme, evidujem a snažím sa riešiť aj mnohé ďalšie podnety a žiadosti.

MUDr. Zuzana Podmanická

A Kultúrny život v Banskej Bystrici vnímam ako živý, kreatívny a dostupný. Tradičné podujatia ako Radvanský jarmok či Banskobystrická hudobná jar sa dopĺňajú o nové formáty, ktoré oslovujú mladých, rodiny aj seniorov. Počas Banskobystrického kultúrneho leta (12. jún – 14. september 2025) sú pripravené koncerty, výstavy, divadlá, workshopy, filmy či tvorivé dielne. Program nie je len na Námestí SNP či v Robotníckom dome, oživil sa aj iné lokality: Námestie Štefana Moyzeša – priestory Starej tržnice, Park pod Pamätníkom SNP a aj priamo sídliská a odľahlejšie mestské časti (Jakub, Kremnička) so sídliskovými večerníčkami. Záujem verejnosti vzbudila aj prehliadka Petermanovej veže. Kultúra si vyžaduje prepojenie tradície s modernými prístupmi, podporu domácich umelcov a otvorenosť novým formátom a to nie je jednorazová udalosť, ale dlhodobý proces. Vitam obnovu Domu kultúry, Kaštieľa Radvanských, Národného domu a podporu miestnych umeleckých subjektov. Kultúra spája ľudí, posilňuje komunitný život, identitu mesta a zvyšuje atraktivitu Banskej Bystrice.

B Najväčšie priority obyvateľov obvodu č. 4 (Podlavice – Skubín – Kostiviarska – Jakub – Uľanka) sú praktické otázky každodenného života. Patrí sem bezpečnosť – plynulá premávka a bezpečné prechody cez cestu I59 v Jakube a Novom Svete, chodník v Kostiviarskej a riešenie parkovania v Podlaviciach. Ďalšou dôležitou oblasťou je komunálna čistota: rozšírenie možností triedenia a odvozu separovaného odpadu s ohľadom na produkciu aj v okrajových mestských častiach. Obyvatelia vítajú projekty „Zelených sídlisk“ v Podlaviciach. Rozvoj komunitného života má byť spojený s priestormi na stretávanie, šport a kultúru – od ihrísk, športovísk až po komunitné akcie v každej časti. Súčasťou by mala byť aj revitalizácia Kultúrneho domu v Podlaviciach. Tieto priority sú kľúčové, aby sa v našom obvode žilo bezpečne, zdravo a s pocitom spolupatričnosti.

Na Uhlisku sa začalo s rekonštrukciou chodníka na Jesenského ulici

Okrem rozsiahlej rekonštrukcie ciest, chodníkov a cyklistickej infraštruktúry zo získaných financií z Plánu obnovy a odolnosti SR, realizuje mesto počas leta aj stavebné práce financované z mestského rozpočtu. Pred pár dňami sa začala komplexná obnova viac ako 180 metrov dlhého chodníka na Jesenského ulici v objeme cca 72 tis. eur. Samospráva tak pokračuje vo významných investíciách na Uhlisku, pričom v roku 2024 bolo do obnovy ciest a chodníkov v tejto lokalite investovaných viac ako 400 tis. eur.

Na Jesenského ulici realizovalo mesto stavebné práce už vlani v súvislosti so zavádzaním parkovacej politiky. Zmenou pozdĺžneho státia na šikmé a zrušením menej využívaného chodníka, bolo vytvorených popri plote základnej školy 20 nových parkovacích miest pre rezidentov. „Dnes prechádza obnovou chodník na druhej strane ulice vedúci popri bytových domoch s napojením na Golianovu ulicu. Okrem rekonštrukcie a prebudovania starého chodníka na bezbariérový sa zameriavame aj na usporiadanie priestoru križovatky Jesenského x Golianova. Chceme dosiahnuť zúženie dopravného priestoru a priechodu pre chodov tak, aby mali predovšetkým žiaci z miestnej škô-

Foto: MŠÚ BB

ly dobrý rozhľad a mohli cez priechod pre chodcov prechádzať bezpečne,“ hovorí primátor Ján Nosko. V tesnej blízkosti Jesen-

ského ulice vznikne aj niekoľko vyhradených parkovacích miest. V exponovaných ranných a popoludňajších časoch poslúžia rodičom na krátkodobé zastavenie, vystupovanie a nastupovanie detí, ktoré sprevádzajú do školy. „Chceme sa tým vyhnúť kolíznym situáciám, ktorých svedkami sme boli doposiaľ, keď ráno odvážali rodičia svoje deti do školy. Aktuálne pripravujeme projektovú dokumentáciu aj na úpravu križovatky pri Kazačku, ktorá je v nevyhovujúcom stave. V budúcom roku by tiež mohla prejsť komplexnou rekonštrukciou,“ dopĺňa Jakub Gajdošík,

1. zástupca primátora.

Z. Marhefková

Mesto a kraj bránia degradácii Domu kultúry

Mesto Banská Bystrica spolu s Banskobystrickým samosprávnym krajom aj naďalej podnikajú kroky smerujúce k zamedzeniu degradácie objektu Domu kultúry. Zároveň realizujú opatrenia súvisiace so zaistením bezpečnosti v okolí objektu a identifikujú možnosti čerpania externých zdrojov na financovanie projektu jeho revitalizácie. Hoci súdny proces o platnosti dražby, v ktorej Dom kultúry nadobudla pred dvomi rokmi spoločnosť Dom kultúry BB s. r. o. založená mestom a BBSK, stále trvá a limituje realizáciu väčších investícií, obaja partneri sa zameriavajú na aktivity vo vonkajších priestoroch objektu, ktoré je možné realizovať aj za aktuálneho stavu.

Aj vďaka tejto starostlivosti sa dalo v polovici augusta využiť átrium na konanie hudobno-tanečného podujatia, na ktorom zahrali didžeji Rasta & Helfarinesa a Jureš Fallgrapp. Oddelenie kultúry vyhodnotilo podujatie ako úspešné a hľadá ďalšie formáty pre tento zaujímavý priestor. „Pracovná skupina vytvorená z odborných zamestnancov mesta a BBSK sa tento rok zameriava na identifikovanie porúch strechy a dažďových zvodov. Strecha bola vyčistená a podarilo sa odstrániť konštrukcie, ktoré ohrozovali pohyb ľudí okolo objektu. Mestská polícia denne monitoruje okolie, aby sa zabránilo neoprávneným vstupom do budovy. Aj keď dnes ešte nepoznáme záver súdneho sporu, ktorý je značnou brzdou pre čerpanie mimorozpočtových finančných prostriedkov, mnohé aktivity vieme robiť aj bez externej finančnej podpory,“ hovorí primátor Ján Nosko. Táto významná stavba zo 70. rokov 20. storočia bola v minu-

Foto: MŠÚ BB

venované hodnotám interiéru Domu kultúry v kontexte 20. storočia. V spolupráci so Stredoslovenskou galériou aktuálne vykonávame pasportizáciu interiéru a hodnotných prvkov, ktoré sa v Dome kultúry nachádzajú. Ide napríklad o svetidlá a mobiliár,“ dopĺňa Ondrej Lunter, predseda Banskobystrického samosprávneho kraja. Spoločnou snahou BBSK a mesta Banská Bystrica je vrátiť Dom kultúry ľuďom a zmeniť ho opäť na miesto stretnutí, umenia i vedy. Mesto má záujem prevádzkovať najmä kultúrno-spoločenskú estrádnú sálu a k nej prislúchajúce zázemie, ktoré by

bolo využívané na organizovanie kultúrnych podujatí. Ďalšie časti objektu: komorné divadlo, kinosála i administratívne priestory, má v zámere prevádzkovať Banskobystrický samosprávny kraj.

Z. Marhefková

lom roku súčasťou podujatia Deň architektúry. Odborná aj laická verejnosť mohla získať informácie o architektonických a umeleckých hodnotách Domu kultúry, jeho odkazu pre súčasnosť, ale aj budúcnosť. O Dome kultúry sa bude diskutovať aj na tohtoročnom Dni architektúry. „Podujatie bude, okrem iného,

Pripravujeme 367. Radvanský jarmok oslavujúci výročie Banskej Bystrice

Radvanský jarmok je neodmysliteľnou súčasťou Banskej Bystrice už takmer 400 rokov a patrí k jej najväčším kultúrno-spoločenským podujatiam. V dňoch 11. až 14. septembra 2025 si aj vďaka nemu pripomenieme významné výročie, 770 rokov od udelenia listiny mestských privilégií mestu pod Urpínom. Tohtoročný 367. Radvanský jarmok opäť láka pestrým programom, ktorým verejnosti sprostredkujeme históriu - vzostupy a pády srdca stredného Slovenska. Lokalita pri Barbakáne sa premení na historické mestečko.

Banská Bystrica si pripomína obdobie, keď získala v roku 1255 od panovníka Bela IV. svoj rodný list a stala sa 13. mestom na území dnešného Slovenska, ktorému boli v 13. storočí udelené kráľovské mestské privilégiá. Výsady zabezpečovali možnosť rozvoja, hospodárskej prosperity a slobodného rastu. Tento, ako aj mnoho iných momentov z histórie Banskej Bystrice budú môcť Banskobystričanky, Banskobystričania a návštevníci mesta sledovať počas slávnostného otvorenia 367. Radvanského jarmoku, ktoré dramaturgicky zastrešuje Martin Gejšberg. „Vzhľadom na tému jarmoku sme vyskladali aj program. Scenár otvorenia tohtoročného jarmoku sa nebude venovať len histórii a udeleniu mestských privilegií, ale aj prierezu histórie nášho mesta, ktorá je veľmi bohatá a zaujímavá. Banská Bystrica prežila veľa okamihov, keď „padla“, no napokon opäť „vstala“. Zažila najničivejší požiar, vyznamenávanie nacistov na námestí, deportácie židov, oslobodenie... Vždy sa jej podarilo vzhopíť a rozvíjať sa ďalej. Dnes je mestom vzdelanosti, kultúry i športu,“ objasňuje Zuzana Kohútová z Kultúrneho centra Robotnícky dom. Na hlavnom pódiu vystúpi v piatok 11. septembra FS Bystrina z Banskej Bystrice, ale aj Ján Ambróz, ktorého meno je neodmysliteľne spojené s horehronskou ľudovou piesňou. Tešiť sa môžeme na koncert hudobnej skupiny Para. Na Katedrále sv. Františka Xaverského na Námestí SNP bude inštalovaná veľká vlajka mesta, Barbakán zas budú v podvečerných hodinách osvetľovať medené žily znázorňujúce medené mesto. Jarmokom bude žiť nielen Námestie SNP, ale aj prilahlé ulice, Námestie Štefana Moysesa a lokalita pri Barbakáne. „Priestor medzi

Kostolom Nanebovzatia Panny Márie a Barbakánom sa bude v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi líšiť svojím programom. Folklor vystrieda historické mestečko, stany, čajovňa, šermiarske súboje, lukostreľba, historické meštianske tance, rozhovory s historikmi o histórii mesta i Radvanského jarmoku. Nebudú chýbať historické rozprávky o drakovi, potulní divadelníci či zobrazenie stredovekej hygieny,“ dopĺňa Kohútová.

Pestrý bude aj sobotňajší program

Návštevníkov potešia detské folklórne súboje, banskobystrická kapela Družina i koncert kapely Polemic. V tomto roku oslavuje 20. výročie zapísania do UNESCO slovenský hudobný ľudový nástroj fujara. Do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva patrí od roku 2005. Pred radnicou preto bude možné sledovať priebeh výroby fujary s majstrom Michalom Fiľom. Stredná odborná škola drevárska vo Zvolene zas odprezentuje výrobu huslí. Nedeľňajší program sa ponesie v štýle s Bratislava Hot Serenaders či s UFS Mladost z Banskej Bystrice. „Aj tento rok sme chceli priniesť niečo nové, jedinečné, čo doposiaľ nemali možnosť obyvatelia a obyvatelky nášho mesta preskúmať. Po

Jarmok každoročne priláka množstvo návštevníkov

dohode s Banskobystrickou diecézou bude sprístupnená krypta v Kapitulskej ulici, do ktorej Jezuiti pochovávali predstavených kolégia a po založení diecézy tu boli pochovaní významní kanonici. Bežne sa tam ľudia nedostanú,“ uzatvára Kohútová. Súčasťou Radvanského jarmoku bude trhu tradičných remesiel a stánky s ľudovo-umeleckými výrobkami i stánky s občerstvením. Jarmočný program doplní tvorivá ulička v Lazovnej ulici, Dvor remesiel v ULUV-e, výstava drobných hospodárskych zvierat a akvaristiky v Dolnej ulici č. 25, výstava o osobnostiach a písomnostiach, ktoré formovali mesto v Stredoslovenskom múzeu, Thurzo Fugger zážitková expozícia, tvorivé dielne v Stredoslovenskom osvetovom stredisku a mnoho ďalších.

Plagát s podrobným programom Radvanského jarmoku nájdete na str. 16.

Z. Marhefková

Remeselnú tradíciu si jarmok zachováva
aj v súčasnosti

Folklor je neodmysliteľnou súčasťou podujatia

Ako to bolo kedysi

z histórie Radvanského jarmoku

Radvanský jarmok patrí medzi najvýznamnejšie a najobľúbenejšie podujatia v Banskej Bystrici. Je symbolom bohatých remeselných tradícií, chutí a vôní, ktoré už stáročia priťahujú nielen Bystričanov, ale aj návštevníkov z rôznych kútov Slovenska. Mesto si pritom dlhodobo dáva záležať na tom, aby si jarmok zachoval autentickú atmosféru a punc tradičného podujatia - hoci má dnes modernú dramaturgiu a profesionálnu organizáciu, stále ponúka pohľad na remeselníkov v historických odevoch, poctivé výrobky a živé ukážky remesiel. A ako sa vlastne začal písať tento príbeh?

Trhy počas púti

Radvančania boli od počiatku hlavne šikovní poľnohospodári a remeselníci. Darilo sa tu farbiarom, klobučníkom, nožiarom a hrebenárom, výrobcom pušného prachu či súkeníkom. Obec tak mala výborné predpoklady stať sa trhovým mestečkom, kde remeselníci ponúkali svoje výrobky. Najvýznamnejší remeselný trh sa v Radvani konal vždy v čase púti. Pútnickým miestom bol aj Kostol Panny Márie na Hôrke a cez Radvaň putovali hŕfy pútníkov na Staré Hory. Podľa písomných záznamov sa trhy v Radvani pravidelne konali už v 14. storočí. V roku 1655 získala obec privilégium organizovať výročný jarmok v deň sviatku Narodenia Panny Márie (vtedy to bolo 8. septembra), ktoré Radvani udelil cisár Leopold I. Tento dátum je tak oficiálnym potvrdením prvého Radvanského jarmoku, hoci pod týmto názvom sa uskutočnil až o dva roky neskôr – 8. septembra 1657. Tento rok si pripomínáme aj 370 rokov od získania privilégia organizovať jarmok. V minulosti boli základom jarmoku práve šiatre obchodníkov plné rozličných remeselníckych výrobkov, ktoré si rozostavali popri ceste od Prielohu „na dolnej Radvani“, smerom cez Hradskú až k Radvanskému kaštieľu. Jarmočná ulica tak merala približne 1,5 kilometra.

Vychytený tovar

Na jarmok chodili predávať Hontňania zeleninu a ovocie, Tekovčania a Novobančania tu predávali drevárske výrobky. Radvanský jarmok neobchádzali ani zvonkári či remeselníci vyrábajúci krásne drevené hračky. Dali sa tu tiež kúpiť nové časti odevu. Jarmok bol jed-

noducho miestom, kde sa dalo kúpiť všetko, čo doma chýbalo. Jarmok sa konal od skorého rána až do neskorého večera, preto sa tu návštevníci mohli aj do sýtosti najesť a napiť. Predajcov aj kupujúcich lákala vôňa pečených kačíc, husaciny, jaterníc, bravčoviny či rôznych syrárskych výrobkov. Tovar, po ktorom bol na jarmoku dopyt, sa rôznymi obdobiami obmieňal. Kedysi boli vychytené napríklad kolovrátky, neskôr to bol drevený rapkáč alebo hrebene od radvanských hrebenárov, ktoré sa volali grample.

Presun do mesta

V roku 1966 sa obec Radvaň začlenila pod mesto Banská Bystrica a stala sa jeho súčasťou. Tým sa radvanské tradície preniesli do mesta a tradičný Radvanský jarmok sa stal jarmokom v meste. Medzi jarmokom a trhom je rozdiel. Trhy sa konali aj v Banskej Bystrici pravidelne jedenkrát v týždni už od 14. storočia. Pravidelné týždenné trhy slúžili na doplnenie tovaru bežnej dennej spotreby. Ale jarmok, to bol výročný trh, ktorý sa konal zvyčajne približne štyri razy do roka a bol tu dostupný tovar, ktorý sa na bežných trhoch nepredával. V období vzniku trhových a jarmočných tradícií bolo pozoruhodné, že Ban-

ská Bystrica, ako slobodné kráľovské mesto, žiadne jarmoky neorganizovala. Svoju žiadosť usporiadať jarmok adresovalo mesto panovníkovi až na konci 17. storočia, kedy prišlo v meste k výraznému úpadku baníctva a mesto sa začalo viac sústreďovať na rozvoj obchodu a podporu remesiel.

Jarmok očami Zechentera-Laskomerského

Banskobystrický rodák, Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský (1824 – 1908), bol nielen známym spisovateľom a lekárom, ale aj citlivým pozorovateľom každodenného života. Vyberáme časť z jeho poznámok, v ktorých spomína na svoje detské zážitky z Radvanského jarmoku: Ale aká cesta alebo cestička, hradská, priesmyk, prť, chodník, chodníček, priechod, most a lavica, a či brod – všetko bolo zaplnené jarmočníkmi, ťahajúcimi sústredene do Radvane. Tisíce starohorských pútníkov, spievajúcich, kde-tu i trúbiac, akoby o závod, obzerajúc a potkýnajúc sa o päty jeden druhého – pospiechajú do radvanských bazárov. Časom pred procesiou nesený Kristus skloní sa dolu, aby ho mohli nadrapujúce sa deti pobozkať. Každý hŕf prespevuje síce tú istú nôt, ale druhým hlasom. Predvoj vedú dakoľkí chlapi, za tými chlp tenko spievajúcich žien. Celý pochod končí sa do špicu, ktorý, obyčajne kus pretiahnutý, vychodí a zostáva z kulhovej, požehnaním obťaženej, zosušenej starej babky. Pozornosť pútníkov nie je výlučne spevu venovaná, týka sa ona i mimoležiacich predmetov. Krem týchto pútníkov pospiechajú i iní prozaicky, či už pešo, či na koňoch, na vozoch, hneď chytro, hneď pomaly za tým istým cieľom. Na dolnom banskobystrickom predmestí valiace sa masy nadurili prachu, ktorý vystúpil hore a obtiahol všetky predmety žltou farbou. Táto farba zmenila sa pri striebornej hute na tmavočiernu, takže ľudia, prejdúc tieto dve politické atmosféry, stali sa úplnými „švergelbami“. K týmto rôznym dvom prachovým oblakom peknou štafážou boli stromami zelený Urpín, hučiaci bystrý Hron a modrastý kučeravý hutný dym.

Oddelenie kultúry MsÚ, Stredoslovenské múzeum
stranu redakčne zostavila B. Károlyová

Obmedzenia dopravy počas osláv 81. výročia SNP Slovenského dňa kroja a 367. Radvanského jarmoku

Záver letných prázdnin, ako aj september, bude v Banskej Bystrici už tradične bohatý na niekoľko podujatí. V súvislosti s celoštátnymi oslavami 81. výročia SNP, Slovenského dňa kroja a 367. Radvanského jarmoku je potrebné počítať s niekoľkými dopravnými obmedzeniami. Upozorňovať na ne bude v predstihu prenosné dopravné značenie, počas podujatí aj príslušníci štátnej a mestskej polície.

Oslavy 81. výročia SNP, 29. august 2025 a Slovenský deň kroja - 30. august 2025

Od 22. augusta 2025 bude uzavreté parkovisko pri Okresnom dopravnom inšpektoráte na Štefánikovom nábreží, ktoré bude vyhradené pre potreby osláv 81. výročia SNP. Následne sa v Parku pod Pamätníkom SNP začne s výstavbou pódia. S blížiacimi sa oslavami nebude možné využívať korčuliarsku dráhu.	V deň osláv dňa 29. augusta nebude možné od 6:00 hod. do cca 23:00 hod. odbočiť z cesty I/66 do Kapitulskej ulice.
Kapitulska ulica od križovatky s Cikkerovou ulicou smerom k Námestiu SNP bude uzatvorená od 28. augusta od 17:00 hod. Po skončení osláv 81. výročia SNP bude uzávierka ulice pokračovať z dôvodu konania Slovenského dňa kroja, ktorý sa uskutoční v sobotu 30. augusta 2025.	Parkoviska pred Domom kultúry a za ním nebudú dostupné pre verejnosť od 28. augusta od 17:00 hod. Parkovanie nebude možné 28. augusta od 17:00 hod. ani pred Spoločným operačným veliteľstvom OS SR na ul. Československej armády. V deň osláv 29. augusta budú vyhradené pre potreby podujatia.
V súvislosti s oslavami nebude možné dňa 29. 8. od 6:00 hod jazdiť Cikkerovou ulicou, ktorá bude od križovatky s Národnou po križovatku s Kapitulskou ulicou úplne uzavretá aj pre rezidentov. Kuzmányho ulica bude dňa 29. augusta od 6:00 hod. zubojsmernená.	Od 28. augusta od 17:00 hod. nebude možné zaparkovať na Nám. Š. Moysesu pod Starou Tržnicou a Barbakánom. Nám. Š. Moysesu bude od križovatky s Križnou ulicou úplne uzavreté nielen počas osláv 81. výročia SNP, ale aj cez Slovenský deň kroja. Bakossova ulica bude tradične zubojsmernená od Bakossovej ul. č. 24 po Nám. Š. Moysesu 16. Táto uzávierka bude pokračovať aj počas Slovenského dňa kroja, ktorý sa uskutoční v sobotu 30. augusta.

367. Radvanský jarmok, 11. - 14. september 2025

V súvislosti s Radvanským jarmokom bude pre motoristov úplne uzavreté:

• Parkovisko pod Pamätníkom SNP na Štefánikovom nábreží od 8. septembra od 19:00 hod. do pondelka 15. septembra do 20:00 hod.	• Bakossova ulica, pričom dopravnej obsluhy a hostom Penziónu Kúria bude vjazd umožnený. Pre ostatných motoristov platí obmedzenie od 12. septembra od 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.
• Hronské predmestie (od križovatky s cestou II/59) od pondelka 8. septembra 19:00 hod. do pondelka 15. septembra do 20:00 hod.	• Parkovisko na Nám. Š. Moysesu od 12. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.
• Kapitulská ulica – príjazdová cesta pod Baštou od 11. septembra 6:00 hod. do 15. septembra 6:00 hod.	• Parkovacie miesta v Lazovnej č. 25 od 12. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.
• Dolná ulica od ulice M. Rázusa (od objektu Matice Slovenskej) po križovatku s ulicou Janka Kráľa tak, aby obslužná cesta pre zásobovanie prevádzok v zadných traktoch Dolnej ul. bola prejazdná. Obmedzenie platí od 11. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.	• Horná 17 – obmedzenie vjazdu, len pre vozidlá s povolením. Pre účastníkov Radvanského jarmoku budú vyhradené aj parkovacie miesta na Hornej ulici v smere od Slovenskej pošty po MŠ Horná 22 a v okolí parčíka od 12. septembra od 6:00 hod. do 14. septembra do 19:00 hod.
• Kuzmányho ulica od križovatky s Dolnou ulicou od štvrtka 11. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.	Zobojsmernenie ulíc:
• Národná ulica od križovatky s Kuzmányho ulicou po Nám. SNP od piatku 12. septembra od 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.	• Kuzmányho ulica - zobojsmernenie od križovatky s Národnou ulicou od 11. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.
• Kapitulská ulica od križovatky J. Cikera po Nám. SNP od 12. septembra od 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.	• Bakossova ulica bude zobojsmernená od Bakossova č. 24. po Nám. Š. Moysesu 16 od 12. septembra 6:00 hod. do 14. septembra 19:00 hod.

Národná kultúrna pamiatka Národný dom je po osemnástich rokoch späť pod správou mesta

Dňa 14. marca 2025 oznámil konateľ súkromnej spoločnosti Hotel Národný dom s. r. o. primátorovi Jánovi Noskovi, že z ekonomických dôvodov je nútený prevádzku Národného domu uzavrieť. Séria krokov zo strany pracovnej skupiny mestského úradu viedla k zisteniam, ktoré vyústili do podania trestného oznámenia na bývalých štatutárnych zástupcov spoločnosti a potreby realizácie ďalších právnych opatrení. Z dôvodu zásadného porušenia zmluvných povinností zo strany nájomcu došlo dňa 6. júla 2025 k ukončeniu nájomnej zmluvy výpoveďou zo strany mesta. Národná kultúrna pamiatka, významné architektonické dielo architekta Emila Belluša, je tak po osemnástich rokoch späť pod správou mesta.

Foto: MŠÚ BB

Od nájmu k uzavretiu prevádzky

V roku 2007 prenechalo vtedajšie vedenie mesta Národný dom do dlhodobého nájmu spoločnosti Hotel Národný dom s. r. o. Z dôvodu nepriaznivej finančnej situácie bola súkromná spoločnosť nútená v prvej polovici marca 2025 prevádzku hotela Národný dom zatvoriť. Samospráva okamžite začala podnikať sériu postupných krokov a od začiatku deklarovala záujem dostať Národný dom pod úplnú kontrolu, v snahe predísť jeho degradácii. V priebehu mája vykonalo mesto opatrenia, aby zamedzilo identifikovanému úniku vody a plynu i vstupu neoprávnených osôb do objektu. Zároveň zabezpečilo kamerový systém na monitorovanie objektu.

„Od začiatku sme deklarovali záujem a dobrú vôľu ukončiť nájomný vzťah dohodou. Ako sme informovali v závere mája, obchodný podiel v spoločnosti Hotel Národný dom s. r. o. previedol jej jediný spoločník na dve ďalšie spoločnosti so sídlom v Prahe. Keďže nebol vymenovaný žiadny konateľ spoločnosti, komunikovali sme výhradne v súlade so zákonom o e-governmente, a teda všetky písomnosti boli doručované do elektronickej schránky spoločnosti Hotel Národný dom s. r. o. Dňa 6. júla došlo z dôvodu užívania predmetu nájmu v rozpore s nájomnou zmluvou k ukončeniu nájomnej zmluvy zo strany mesta výpoveďou. Významnú kultúrnu pamiatku Národný dom tak máme opäť

úradu vykonala opätovnú obhliadku Národného domu za účelom overenia, v akom stave sa aktuálne objekt nachádza. Zároveň bolo potrebné určiť prvé kroky nevyhnutné na to, aby v objekte nevznikali prípadné ďalšie škody. „V súčasnosti realizujeme úkony smerujúce k zisteniu technického stavu objektu, s cieľom opätovne zabezpečiť dodávku elektrickej energie, vody, plynu a tepla. Nakoľko ku dňu skončenia nájomnej zmluvy nedošlo zo strany nájomcu k vyprataniu a riadnemu odovzdaniu predmetu nájmu, považujeme za nevyhnutné vykonanie inventarizácie vnútorného vybavenia a vecí nachádzajúcich sa v Národnom dome. Prednostne sme však zabezpečili odvoz a likvidáciu odpadu predstavujúceho potenciálne zdravotné riziko, potravín po dátume spotreby, zásob pre kuchyňu a troch zariadení v nevyhovujúcom stave,“ dopĺňa Marica Koreňová, prednostka MsÚ v Banskej Bystrici.

Ku dňu skončenia nájomnej zmluvy sa v objekte nachádzal aj hnuťelný majetok vo vlastníctve tretích osôb. Samospráva

pod plnou kontrolou. V prvom rade potrebujeme zamedziť jeho degradácii, vypratať ho od odpadu a následne budeme pracovať na jeho koncepcii a ďalšom správa-dzkovaní,“ povedal primátor Ján Nosko.

Obhliadka a zabezpečenie objektu

V druhej polovici júla 2025 pracovná skupina zložená z odborných zamestnancov mestského

plánuje predmetný majetok vydať jeho vlastníkom na základe dokladov, ktorými svoje vlastnícke právo k žiadaným veciam riadne preukáže. Mesto si od KPÚ v Banskej Bystrici vyžiadalo súpis všetkých pamiatkovo chránených detailov, ktoré sa v budove nachádzajú. Doručená inventarizácia hodnotných prvkov a detailov spracovaná v auguste 2009 bola porovnaná s aktuálnym stavom Národného domu. Na základe porovnania odborné útvary mesta konštatovali, že hodnotné prvky, uvedené v inventarizácii, sú zachované.

Po ukončení všetkých nevyhnutných krokov bude mesto informovať o konkrétnych opatreniach a ďalšom postupe. Samospráva je pripravená zapojiť odbornú verejnosť a kultúrnu obec do diskusie o budúcom využití tohto významného architektonického diela.

O Národnom dome

Národný dom v Banskej Bystrici je významná národná kultúrna pamiatka, ktorá vznikla v rokoch 1927–1928 podľa návrhu architekta Emila Belluša, jedného z najvýznamnejších slovenských architektov 20. storočia. Budova bola navrhnutá ako multifunkčný objekt s hotelom, kaviarňou, reštauráciou a spoločenskými priestormi, vrátane divadelnej a tanečnej sály. Architektonicky spája tradicionalistické prvky s modernistickými a detailmi art deco. Národný dom sa stal centrom spoločenského a kultúrneho života mesta, pričom jeho unikátna poloha a architektúra mu zabezpečili významné miesto v dejinách Banskej Bystrice.

Z. Marhefková

Foto: MŠÚ BB

Učitelia a odborní zamestnanci zo škôl sa budú vzdelávať v zahraničí

Mesto Banská Bystrica získalo akreditáciu na program Erasmus+, vďaka čomu sa stalo jednou z troch samospráv na Slovensku, ktoré môžu systematicky a dlhodobo vzdelávať pedagógov v zahraničí. Do projektu budú zapojené všetky základné a po prvý raz aj materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. Vzdelávacie aktivity odštartujú v školskom roku 2024/2025. Učitelia a odborní zamestnanci sa zúčastnia na kurzoch zameralých napríklad na posilnenie manažérskych schopností či využívanie digitálnych technológií. Zároveň budú môcť absolvovať tzv. job shadowing, teda výmenné pobyty na partnerských školách v zahraničí, kde sa budú učiť priamo z príkladov dobrej praxe svojich kolegov. Akreditácia na program Erasmus+ je platná do roku 2027 a pre Banskú Bystricu znamená v školskom roku 2025/2026 aj zís-

kanie financií vo výške viac ako 120 000 eur na realizáciu plánovaných aktivít. „Naším cieľom je, aby získané kompetencie, poznatky a zručnosti z mobilít boli v maximálnej možnej miere implementované v rámci edukačného procesu, či už v základných alebo v materských školách. Aby boli medzi pedagógmi vzájomne zdieľané, aby ich obohatovali v interaktívnej príprave na vyučovací proces a aby vznikali pozitívne a efektívne interakcie pedagógov so žiakmi i deťmi,“ uviedla vedúca Školského úradu v Banskej Bystrici Jana Odrobiňáková. Základné školy v Banskej Bystrici už s programom Erasmus+ skúsenosti majú a niektoré v ňom aktívne pokračujú. Získanou akreditáciou však samospráva po prvý raz zastrešila všetky svoje základné školy jednotným spôsobom bez ohľadu na to, či sa už zapájali do podob-

ných projektov samostatne. Materské školy budú do takéhoto projektu zapojené vôbec po prvý raz. „Som nesmierne hrdá na to, že sme jedna z troch samospráv na Slovensku, ktorá akreditáciu Plánu pre Erasmus+ získala. Budeme sa snažiť najbližšie tri roky využiť na to, aby sa nám stanovené ciele podarilo v čo najväčšom rozsahu naplniť,“ doplnila Odrobiňáková. Ciele, ktoré si mesto v rámci akreditácie stanovilo, zahŕňajú podporu inkluzívneho prostredia na školách, posilnenie manažérskych kompetencií riaditeľov a riaditeľiek škôl, rozvoj digitálnych zručností ako súčasť budovania SMART škôl a tiež environmentálne vzdelávanie smerujúce k transformácii na zelené školy. Tieto ciele začnú školy postupne naplňovať už v školskom roku 2025/2026.

B. Károlyová

Banská Bystrica oslavuje Medzinárodný deň mládeže a začína novú kapitolu v podpore mladých ľudí

Koordinátorka práce s mládežou
Michaela Dvorská

Foto: MŠÚ BB

S cieľom posilniť participáciu, tvorivosť a prepojenie mladej generácie s rozvojom Banskej Bystrice, zriadila samospráva pozíciu Koordinátora práce s mládežou. Ten má sieťovať a spájať aktívne skupiny nástrojných Banskobystričaniek a Banskobystričanov, rozširovať ich možnosti zapájania sa do tvorby verejného priestoru a vytvárať pevné vzťahy v miestnej komunite. Ambíciou mesta je do konca roka 2025 vytvoriť Mestský mládežnícky parlament a nastaviť ďalšie konkrétne kroky smerujúce k zlepšeniu života mladých v meste tak, aby tu chceli ostať žiť a tvoriť. „Vnímam v našom meste potreby

mladých ľudí a aj to, že existujú skupiny, ktoré majú chuť aktívne sa zapájať do života v meste a prispievať k jeho rozvoju. Preto sme sa rozhodli zriadiť pozíciu Koordinátora pre prácu s mládežou, s cieľom zosieťovať aktívnych mladých ľudí a preniesť ich očakávania do dlhodobého strategického dokumentu. Ten by mal byť nielen pomôckou pre prijímanie rozhodnutí, ale aj pre naplňovanie potrieb a rôznych očakávaní mládeže. Našou ambíciou je v prvej fáze zriadiť Mestský mládežnícky parlament ako poradný orgán pre vedenie mesta. Verím, že táto iniciatíva nám pomôže vytvoriť mesto, kde mladí chcú žiť a tvoriť,“ hovorí primátor Ján Nosko. Banská Bystrica si uvedomuje, že podpora mládeže je kľúčová pre budovanie živého, otvoreného a moderného mesta. Nová pozícia koordinátora bude slúžiť na prepojenie mladej generácie s organizáciami, mestskou samosprávou a komunitami s cieľom vytvoriť prostredie, v ktorom mladí môžu tvoriť hodnoty, budovať vzťahy a aktívne sa podieľať na tvorbe verejného priestoru.

„Spoločne chceme tvoriť takú Banskú Bystricu, ktorá je inšpiratívnym miestom pre mladých ľudí. Chceme, aby tu nachádzali príležitosti na osobnostný rast, tvorbu hodnôt a budovanie pevných vzťahov. Mesto kde môžu žiť, rozvíjať svoje sny a aktívne sa po-

dieľať na jeho rozvoji. Prioritným poslaním vznikajúceho mládežníckeho parlamentu je zvýšiť angažovanosť všetkých mladých ľudí v meste a umožniť im byť súčasťou rozhodovacích procesov,“ doplnila Koordinátorka práce s mládežou Michaela Dvorská. Posledné roky pôsobila v organizácii Bee Volunteer, kde pracovala s mladými dobrovoľníkmi. Je lektorkou Národného inštitútu pre vzdelávanie a mládež a mentorkou v rozvojovom programe Show YouTube Talent pre stredné školy. Má skúsenosti s národnými aj medzinárodnými projektami v práci s mládežou. Prioritou najbližších mesiacov bude mapovanie potrieb mladých ľudí na základných, stredných a vysokých školách. Všetky informácie bude samospráva sústreďovať na webe a sociálnych sieťach mesta pod hlavičkou Mladí BB. „Do Mestského mládežníckeho parlamentu budeme robiť na školách nábor. Táto platforma bude mať kľúčovú úlohu v zapájaní mladých do rozhodovacích procesov a tvorbe strategických dokumentov mesta. Preto je aj potrebné vytvoriť a zabezpečiť koordináciu tohto procesu, aby bol efektívny a čo najviac inkluzívny,“ doplnil Martin Majling, 2. zástupca primátora.

Z. Marhefková

Bežecké povstanie opäť prinesie pohyb, zábavu a komunitného ducha

Vo štvrtok 4. septembra 2025 ožije atletický štadión SNP VŠC Dukla v Banskej Bystrici obľúbeným športovým podujatím Bežecké povstanie, ktoré sa uskutoční pod záštitou primátora Jána Noska. Od 13:00 do 21:00 čaká návštevníkov jedinečný formát, ktorý ponúka slobodu a flexibilitu – každý sa môže zapojiť na ľubovoľnú vzdialenosť a v čase, ktorý mu vyhovuje.

„Bežecké povstanie je symbolom slobody pohybu a prekonávania seba samého. Namiesto stanovených časov a tratí dávame účastníkom možnosť behať, koľko chcú a kedy chcú, v rámci osemhodinového časového okna. Chceme, aby sa ľudia zdvihli z pohoviek, prišli si zabehať a strávili aktívne športové popoludnie. Je to príležitosť stretnúť sa s priateľmi, stretnúť športové ikony a pre deti objaviť lásku k pohybu,“ uviedol Vladimír Ivan z občianskeho združenia New Faces, ktoré stojí za organizáciou podujatia. Minulý ročník, napriek nepriaznivému počasiu, prilákal stovky účastníkov. Do „povstania“ sa zapojilo 342 bežcov, ktorí spolu nabehali úctyhodných 543,2 kilometra. Na štadióne panovala výborná atmosféra, ku ktorej prispela aj účasť

Minulý rok aj napriek nepriaznivému počasiu prilákal podujatie stovky bežcov.

Foto: archív OZ New Faces

známych športových osobností – Mateja Tótha, Paulíny Bátovskej-Fialkovej, Richarda Zedníka, Tomáša Surového, Eleny Kaliskej či Petra Ďureca. Aj tento rok nebude chýbať populárny bežecký súboj medzi sídliskami Sásová a Fončorda. Každý nabehaný kilometer sa započíta pre zvolené sídlisko. Vlani jasne do-

minovala Fončorda s výsledkom 381,6 km oproti 161,6 km. Ostáva otázkou, či Sásová dokáže tento rok tento pomer zvrátiť. Podujatie však nebude len o behu. Návštevníci sa môžu tešiť na bohatý sprievodný program – osobné stretnutia a spoločný beh so športovými legendami, ukážky netradičných športov, ako aj organizovaný nábor do športových klubov. Najmenší športovci tak budú mať možnosť hravou formou spoznať rôzne disciplíny a možno si aj vybrať tú svoju. Mesto Banská Bystrica pozýva všetkých obyvateľov, aby sa prišli zapojiť, povzbudiť svojich favoritov a spoločne zažiť atmosféru športového podujatia, ktoré spája generácie aj celé mestské časti.

OZ New Faces

Banská Bystrica privíta cyklistickú elitu v cieľi 3. etapy Okolo Slovenska 2025

V piatok 19. septembra 2025 bude Banská Bystrica centrom veľkého športového diania. Na Námestí SNP vyvrcholí 3. etapa 69.ročníka medzinárodných cyklistických pretekov Okolo Slovenska – najvýznamnejšieho etapového podujatia na Slovensku zaradeného do kategórie UCI 2.1.

Etapa odštartuje o 10:00 hod. v Kežmarku a po 191,7 kilometroch dorazí do srdca Banskej Bystrice približne o 14:45. Pretekárov čakajú náročné výzvy – 3 rýchlostné premie (Hnúšťa, Detvianska Huta, Očová) a až 5 horských premií (Popová, Chorepa, Sedlo Prašivá, Raticov vrch, Mičinský vrch). Profil trate z podhoria Tatier cez centrálnu časť Slovenska s viacerými stúpaniami pred cieľom sľubuje atraktívny a dramatický finiš, ktorý môže výrazne ovplyvniť poradie v celkovej klasifikácii aj v súťaži o dresy.

Fun zóna na Námestí SNP

Fanúšikovia sa môžu tešiť nielen na napínavý športový súboj, ale aj na bohatý sprievodný program v cieľi. Čakať ich budú cyklistické exhibície, regionálne umelecké súbory, stánky partnerov, pestrofarebná reklamná kolóna, tombola a koncert. Atmosféra tak bude dôstojná veľkým medzinárodným podujatiam, pričom Námestie SNP sa premení na fan zónu plnú emócií a energie. Na štarte by sa mala predstaviť väčšina slovenských pretekárov, ktorí sa zapoja do tohtoročného Okolo Slovenska. Už teraz je potvrdená účasť

Lukáša Kubiša, úradujúceho majstra Slovenska z tohtoročných spoločných majstrovstiev SR a ČR v Bánovciach nad Bebravou, ktorý sa predstaví vo farbách francúzskeho kontinentálneho tímu Unibet Tietema Rockets.

Hviezdne tímy

Účasť potvrdili viaceré elitné tímy – z World Tour celkov Soudal Quick-Step, Visma Lease a Bike a Jayco AlUla. Z Pro tímov napríklad Lotto Dstny, Solution Tech Vini Fantini, Unibet Tietema Rockets a špeciálny tím Novo Nordisk z USA, ktorého všetci jazdci majú diagnostikovaný diabetes 1. typu. Tento tím vznikol s cieľom inšpirovať ľudí s cukrovkou a zvyšovať povedomie o živote so správne riadeným diabetom. Slovensko budú reprezentovať aj domáce celky Dukla Banská Bystrica a Pierre Baguette Cycling. V štartovej listine sa objavia aj jazdci z českých tímov AT&T Investments či Elkov Kasper. Na štarte sa očakáva až 140 jazdcov z 20 tímov. Je vysoká pravdepodobnosť, že preteky sa po ročnej prestávke opäť objavia na obrazovkách televízie Eurosport. To by znamenalo, že zábery z Banskej Bystrice a jej okolia sa dostanú

k miliónom divákov naprieč Európou. Banská Bystrica tak 19. septembra zažije nielen vrchol jednej z najdôležitejších etáp pretekov Okolo Slovenska, ale aj deň plný športu, hudby, zábavy a nezabudnuteľnej atmosféry.

Pripravte sa na dopravné obmedzenia

V súvislosti s podujatím budú prijaté aj nevyhnutné dopravné obmedzenia a opatrenia zaisťujúce bezpečnosť pretekárov, sprievodného konvoja a návštevníkov podujatia. Preto je potrebné počítať s priebežným uzatváraním komunikácií na trase pretekov sprievodnými vozidlami Policajného zboru Slovenskej republiky a s dlhodobým uzatvorením niektorých ulíc a parkovísk v centre mesta (Námestie Štefana Moysesu, Štefánikovo nábrežie, Kapitúlska ulica) a krátkodobým obmedzením v súvislosti s prejazdom sprievodného konvoja (Cikkerova ulica, Národná ulica, Kuzmányho ulica). Bližšie informácie k obmedzeniam budú zverejnené pred konaním pretekov na webovej stránke podujatia a mesta.

F. Tomašovič, Oddelenie športu MsÚ BB

Alexander Ráner (1820 - 1880)

richtár/mešťanosta, senátor

Jediný zachovaný portrét A. Ránera,
jeho autorom je Adolf Holesch

Foto: archív Stredoslovenské múzeum

V starobystrickej rodine Ráner sa Jakubovi a Rozálii narodil 2. februára 1820 syn Alexander. V rímskokatolíckej viere bola vychovávaná už staršia sestra Ľudmila Karolína (*1809). Svoje detstvo aj mladosť prežil Alexander v rodnom meste, kde sa oženil s Annou rod. Finka, s ktorou mal syna Emila Andreja narodeného 17. septembra 1852. V tom čase bývala rodina v dome č. 21 na námestí. Ráner sa oženil druhý raz 28. júna 1854 a ako 34-ročný si vzal za manželku 18-ročnú Cecíliu rod. Puschmann. Ešte predtým si v roku 1852 kúpil na námestí dom č. 10. V druhom manželstve prišlo na svet päť detí: synovia Edmund Otto (1858) a Alexander Emanuel (1860), neskôr lesný radca a člen Národného lesníckeho združenia, ktorý predčasne zomrel ako 57-ročný. O dva roky neskôr sa narodila dcéra Mária Anna (1862), o päť rokov brat Gejza Aladár (1867 – 1926) a posledným bol Guido Antonius (1873 – 1911). Krstnými rodičmi všetkých detí z druhého manželstva boli Jozef Kellner, Emília Szumrák rod. Puschmann a Mária Göllner. Alexander Ráner zomrel ako 60-ročný 22. septembra 1880 vo svojom dome na následky dlhotrvajúcej choroby.

Politicko-kultúrny život

Alexander Ráner sa v roku 1848 stal ako 28-ročný členom mestskej rady, kde pôsobil do roku 1850. Ako 52-ročný bol v roku 1872

prvýkrát zvolený do funkcie richtára mesta, kedy vystriedal Kazimíra Wachtlera. Vo funkcii zotrval plných 9 rokov až do svojej predčasnej smrti. V roku 1857

figuroval Alexander Ráner medzi 153 členmi prominentného Pánskeho meštianskeho záväzného spolku, kde boli dôstojníci kráľovských kasární v Radvanskej ulici, mešťania, starosta Kazimír Wachtler, ale aj zlatníci majstri Samuel Libay, František Rosenberger a Alojz Herritz.

Ráner bol aj horlivým podporovateľom kultúrneho a divadelného života, šíril dobré meno mesta aj v iných regiónoch. Svoje služby mu ponúkol v liste z 9. novembra 1874 aj riaditeľ známej divadelnej spoločnosti z maďarského Miškolca Károly Jakab Mosonyi (Mannsberger). O účinkovaní putovnej divadelnej spoločnosti síce nemáme relevantné informácie, ale vznik spolku, ktorý mal viac ako 100 členov na podporu miestneho horectva *Besztercebánya M. Színészet Pártoló Egyes*, kde bol Ráner zakladateľom a čestným predsedom 7. decembra 1879, môže byť reakciou na predchádzajúcu ponuku. Tento spolok bol v meste činný do roku 1886.

Valné zhromaždenie Historickéj spoločnosti v Banskej Bystrici

V Banskej Bystrici sa uskutočnilo 20. augusta 1874 stretnutie 23 členov Uhorskej historickej spoločnosti (1867, Magyar Történelmi Társulat) pod vedením literárneho kritika a člena Uhorskej akadémie vied Ferenc Toldyho (1805 – 1875). Spoločnosť realizovala archívny výskum, v rámci ktorého sa konali aj župné exkurzie, spočiatku každoročne, neskôr každé tri roky. Predtým, ako hostia vstúpili na kočoch do mesta, bol vztyčený víťazný oblúk a do tanca hrala banícka kapela. Delegáciu privítal Alexander Ráner, ktorý o. i. povedal: „Či je mesto a jeho okolie bohaté na historické spomienky, takpovediac neviete, ale minulosť ukázala, že nikdy nebolo chudobné na oddanú lásku k vlasti, v ktorej toto mesto neprestalo byť verným strážcom uhorských štátnych a spoločenských záujmov.“ Za srdečné prijatie poďakoval predseda spolku a vedúca osobnosť politického života Sedmohradska, gróf Imre Mikó (1805 – 1876).

Ocenenia a zásluhy

Alexander Ráner bol za svoje zásluhy ocenený dvoma vysokými vyznamenaniami, zachytenými aj na jedinom zachovanom portrète. Rád Františka Jozefa bol rakúsky (po roku 1867 rakúsko-uhorský) všeobecný zásluhný rád, ktorý 2. decembra roku 1849 založil cisár František Jozef I. a zanikol rozpadom

Rakúsko-Uhorska (1918). Toto ocenenie mu slávnostne odovzdal na radnici 30. októbra 1876 barón Anton Radvanský. Druhým vyznamenaním bol Zlatý zásluhný kríž s korunou. Rakúske (neskôr rakúsko-uhorské vyznamenanie) zriadil cisár František Jozef I. rozhodnutím v roku 1850. Oceňované ním boli všeobecné zásluhy pre panovníka a monarchiu, rovnako ako dlhoročná služba či zvláštne zásluhy o obecné dobro. Alexander Ráner prostredníctvom spolku, finančne podporoval „*núdznych rodín, vdov a sirôt, mobilisovaných alebo na bojišti padnutých vojakov*“.

Odovzdanie cechovej truhlice zlatníkov z roku 1654 do mestského archívu

Zlatnícky majster František Rosenberger sa 15. júna 1879 listom obrátil na magistrát, v ktorom žiadal o vziať truhlice do úschovy banskobystričského mestského archívu. Truhlica okrem iného obsahovala strieborné pečatidlo, zlatnícky poriadok (artikuly), vysvedčenia a rôznu korešpondenciu. Na žiadosť odpovedal kladne 18. júna 1879 Alexander Ráner na základe zasadnutia mestského magistrátu: „*Súčasná žiadosť sa uschová v registri, cechová truhlica spolu s podpísanými listinami sa uloží do mestského archívu k starostlivému uschovaniu, o čom zároveň potvrdí kópiu žiadosti pán František Rosenberger, predstavený cechu*“. V súčasnosti sa truhlica nachádza v zbierkovom fonde Stredoslovenského múzea.

Oslava života po smrti Alexandra Ránera v dobovej tlači

„*Pohrab odumretého polgár meštera pána Alex. Ráner, minulý piatok bol veľmi pekne a skvele odbývaný. Možno riecť, že čo len žilo a hýbať sa mohlo z obecnstva mesta, to všetko bolo na nohách a bralo účasť na poslednej tej počestnosti ktorej podobnú, ako všeobecne hovorené bolo, B. Bystrica ešte snáď nikdy nevidela. Nekonečný takmer sprievod otvorila v predku školská mládež, počnúc od najmenších abecedárov až po najvyššie klasy kr. veľgymnasiuma, s učiteľmi i profesormi svojimi. Representanstvo a rada mesta, vojanské ofícierstvo, ohňohasičský sbor, spevácky spolok, rozdielne korporácie, inštitúty a úradníctvo, spolu s nepočetným iným obecnstvom ... tiahlo sa v dlhej čiernej páske cez celé mesto ... až po zámocký kostol. Mrtvola umiestnená bola v krásnej kovovej truhle a táto pokrytá celá vencami. Ktoré nepatrili na rakev, boli na umrlčí voz naložené a tak vezené za mrtvolou. Túto niesli zamieňave úradskí mesta, reprezentanti a jini od domu až do cintera. Mestskí hajdúsi vo veľkej gále s horiacími faklami išli po oboch stranách rakev*“.

F. Glocko, Stredoslovenské múzeum

Hľadáme kolegov

Máte akreditovaný opatrovateľský kurz?

Hľadáme posily do nášho tímu opatrovateľiek v teréne, ktoré pomáhajú klientom priamo u nich doma, ale i opatrovateľiek do zariadení pre seniorov. Ak vás baví práca s ľuďmi, máte trpezlivosť, empatiu a chuť spríjemniť každodenný život seniorom či zdravotne odkázaným, ozvite sa nám. Čaká vás práca, ktorá má zmysel a prináša radosť.

Zašlite žiadosť a životopis osobne alebo poštou na adresu Mestského úradu, Oddelenie riadenia ľudských zdrojov, Československej armády 26, Banská Bystrica alebo e-mailom na denisa.lapsanska@banskabystrica.sk.

Pracovné miesto na oddelení stavebného úradu

Do nášho tímu na mestskom úrade hľadáme tiež referenta oddelenia stavebného úradu. Ak máte technické, stavebné alebo právnické vzdelanie, zaujíma vás legislatíva a chcete sa podieľať na rozhodovacích procesoch, táto práca je pre vás stvorená. Ponúkame možnosť osobnostného rastu, flexibilný pracovný čas a ďalšie benefity.

Zašlite žiadosť a životopis osobne alebo poštou na adresu Mestského úradu, ČSA 26, Banská Bystrica alebo e-mailom na zlatica.drapciakova@banskabystrica.sk. Podrobnosti o týchto pozíciách, podmien-

kach prijatia, ako aj o ďalších voľných pracovných miestach nájdete na webovom sídle www.banskabystrica.sk/urad/zamestnanie-v-samosprave/.
Viac info:

Čakajú na vás

Karanténna stanica pre spoločenské zvieratá mesta Banská Bystrica so sídlom vo Zvolene predstavuje:

Ak vás psíky zaujali, chcete vidieť viac psov určených na adopciu či pomôcť formou dočasnej opatery, informujte sa na telefóne číslu 0918 505 254 alebo v Karanténnej stanici so sídlom na adrese Unionka 17, Zvolen. Presné informácie o formách vítavnej pomoci nájdete aj na stránke www.kszv.sk.

KRYPTO

Dátum narodenia: 12. 9. 2024 (mladý pes)
Pohlavie: pes, kastrovaný
Výška: 32 cm
Hmotnosť: 14 kg
Znášanlivosť so psami a fenami: áno
Znášanlivosť s mačkami: áno

Krypto je nízky, ale odhodlaný psík s dobrodružnou povahou. Pochádza z prostredia, kde nemal vhodné podmienky, čo sa podpísalo na

jeho drobnejšej postave. Napriek tomu má veľkú energiu a silný charakter. Je mladý, veselý a aktívny. Mnohé veci v živote ešte nepoznal – hračky, vlastný peľch či bezpečný domov – ale má veľkú chuť učiť sa, spoznávať nové veci a vytvoriť si silné puto so svojou rodinou. Hľadá majiteľa, ktorý mu poskytne čas, trpezlivosť a lásku, a ukáže mu, že ľudia môžu byť dobrí.

KOKOS

Dátum narodenia: november 2019
Pohlavie: pes, kastrovaný
Výška: 77 cm
Hmotnosť: 28,5 kg
Znášanlivosť so psami: nie
Znášanlivosť s fenami: nie

Kokos je silný a aktívny pes, ktorý miluje hru s loptičkou a piškótou, za ktoré je ochotný aj pracovať – zvládne na povel sadnúť či ľahnúť. K nezná-

mým ľuďom sa správa obozretne, ale keď si na niekoho zvykne, vie byť priateľský a otvorený. S inými psíkmi a fenkami sa znáša ťažšie. Na prvý pohľad môže pôsobiť tvrdo, no vo vnútri je to živý a hravý pes plný energie. Práve pre túto svoju črtu dostal meno Kokos. Potrebuje skúseného majiteľa, ktorý mu dopraje dostatok pohybu, dôslednú výchovu a jasné pravidlá.

Turbus a cyklobus premávajú aj na jeseň

Oblíbené spoje Cyklobus a Turbus stále premávajú a to je ideálna príležitosť na výlet do prírody aj na sklonku leta. Využite spoje, ktoré vás dopravujú do prírody bez stresu z parkovania či dopravy.

Turbus

Turbus je v prevádzke rovnako počas víkendov a sviatkov, a to až do 26. októbra 2025. Spoj mieriaci k Horskému hotelu Kráľova studňa vyráža o 8:40 hod. z parkoviska pri Mičinskej ceste, pokračuje cez železničnú stanicu, Národnú ulicu, Strieborné námestie a Harmanec. Návrat z Kráľovej studne je okolo 15:50 hod. Cestovné lístky sú dostupné u vodiča s platbou v hotovosti. Kvôli veľkému

záujmu, odporúčame cestujúcim prísť v predstihu na prvú zastávku podľa grafikonu.

Cyklobus

Cyklobus premáva počas víkendov a sviatkov až do 28. septembra 2025. Zo Strieborného námestia sa ním dostanete do lokalít Donovaly, sedlo Malý Šturec, Šachtičky, Králiky a Strelníky. Podrobnosti nájdete vždy v aktuálnom týždennom harmonograme. Cestovné lístky kúpite priamo u vodiča v hotovosti.

stranu redakčne zostavila B. Károlyová

